

STOCKHOLMSKÄLLAN

► LÄS MER OM DET GAMLA STOCKHOLM PÅ STOCKHOLMSKÄLLAN: www.stockholmskallan.se

Livet vid Klara kyrka på 1600-talet

Klara kyrka ligger ju i dag mitt i city, men i slutet av 1200-talet låg på samma plats Klara kloster och eftersom vattenlinjen då gick betydligt högre upp befann sig klostret på en liten udde i Mälaren.

När du går från dagens Klara kyrka till Centralen, tänk då på att det är nerför backe hela vägen och att du går på den gamla sjöbotten.

Under hela medeltiden får man tänka sig Norrmalm som en lantlig miljö med enstaka låga timmerhus, kålgårdar och betande djur. Bebyggelsen var vildvuxen och ostrukturerad och allt eftersom strandkanten fylldes igen växte staden meter för meter. På 1630-talet inleddes den stora gatu-regleringen. Då bildades raka gator och ett stort kvarter som senare delades och blev kvarteret Svalan som ligger kvar på samma plats idag, alldeles intill Klara kyrka.

PÅ 1700-TALET byggdes alltfler hus på Norrmalm och nu dök även de första stenhusen upp. På 1800-talet och långt fram på 1900-talet präglades klarakvarteren av flera tidningars redaktioner och tryckerier.

Där fanns även många hotell, kontor, småindustrier, bostäder och ett och annat gammalt privatpalats. Den största

delen av denna stadsdel revs på 1950- och 1960-taen.

1991 gjorde Stockholms stadsmuseum en stor arkeologisk undersökning i kvarteret Svalan. Fynden bestod mest av kasserade vardagsföremål, men ett och annat mer värdefullt objekt kom också i dagen. Arkeologerna fann bland annat en guld-ring, en spjutspets, mängder av keramik, gatsten, stockar och plankor.

MEN DET FINNS FLER källor till historien. Folk bråkade, slogs och förtalade varandra. Några hade sex utanför äktenskapet och föräldralösa barn togs – ibland – om hand av Barnhuset. I arkiven finns tusentals sidor av protokoll, brev och anteckningar som kan berätta mycket om hur det var att leva för flera hundra år sedan. Sedan måste vi också använda vår fantasi för att skapa liv kring de människor som levde i staden. Det var kallt och mörkt inomhus, maten var knapp och några svält ihjäl. Några hängdes och halshögs för handlingar som vi i dag knappt anser vara ett brott. En och annan var rik, men fick hon tandvård så fanns det ingen tandläkare att gå till.

Riktigt nära kan vi komma 1600-talet i stadens tänkeböcker. I 1635 års bok kan vi läsa om hur Peer Hindrichsson, som var dödgrävare på Klara kyrkogård,

byggde ett plank mot ett av husen för att inte svinen skulle springa in på kyrkogården.

Husägaren, sågaren Lars Nilsson, blev sur eftersom det här var hans genväg, så han rev ner planket. Peer lagade och vid ett tillfälle kastade Lars Nilsson sten på den stackars dödgrävaren så han fick blodiga sår på benen.

Hans Öjmyr

1. Kvarteret Svalan före rivningarna, norra fasaden mot Klara kyrka och Brunkebergsgatan.

FOTO: LENNART AF PETERSENS, STOCKHOLMS STADSMUSEUM, 1976

2. Kvarteret Svalan är rivet och 1700- och 1800-talets byggnader är försvunna. Klara kyrka syns i fonden.

FOTO: GÖRAN H FREDRIKSSON, STOCKHOLMS STADSMUSEUM, 1991

3. Så här föreställer sig Stockholms stadsmuseum att dödgrävaren Peer Hindrichsson såg ut. Porträttet ingår i utställningen "Svalan - ett kvarter i 1600-talets Stockholm".

FOTO: JOHAN STIGHOLT, STOCKHOLMS STADSMUSEUM

